

TIETOSUOJALAKI TULI VOIMAAN VUODEN ALUSSA

Pekka Heikkinen

Eduskunta hyväksyi 2018 loppuvuodesta kansallisen tietosuojalain. Laki tuli voimaan vuodenvaihteessa ja se korvasi aiemman henkilötietolain.

Uusi tietosuojalaki täydentää jo aiemmin voimaan tullutta EU:n yleistä tietosuoja-asetusta. Molempia säädöksiä tulee soveltaa rinnakkain. Muun muassa tästä syystä oikeusministeriön lakiluonnosta kritisoitiin valmistelun kuluessa ankarasti; lakia pidettiin vaikealukuisena ja sen soveltamista hankalana.

Lain valmistelusta vastaneduskunnan hallovaliokunta pyysi luonnoksesta lausunnon perustuslakivaliokunnalta. Perustuslakivaliokunnassa keskustelua käytiin erityisesti siitä, tulisiko mahdollisuus määrätä tietosuojarikkomuksista hallinnollisia sakkoja ulottaa myös viranomaistointintaan vai ei. Mahdollisten sakkojen enimmäismäärät ovat päättä huimaavia, mistä syystä kysy-

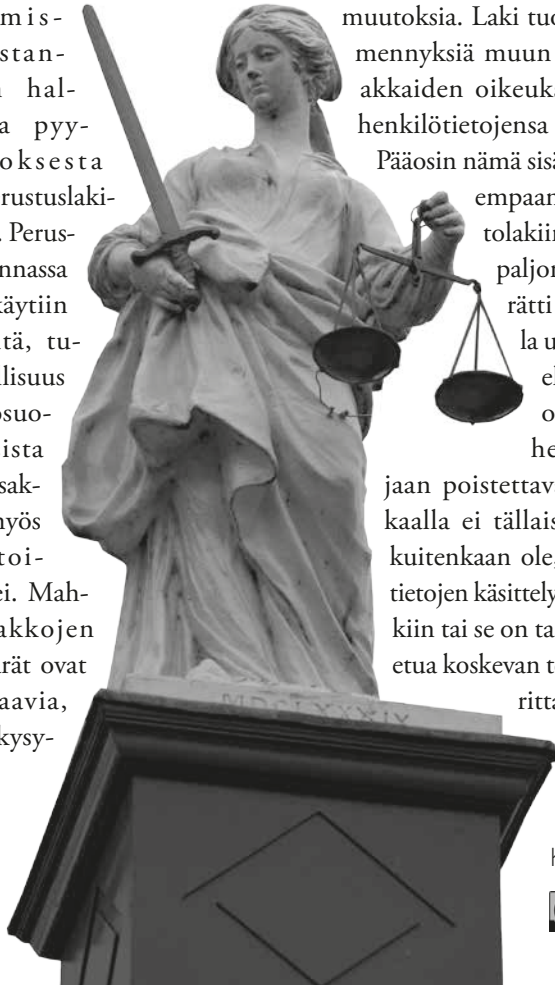
mys herätti ennalta pelkoja myös kirjastoissa. Perustuslakivaliokunta päätyi kuitenkin siihen, että julkishallinnossa ja viranomaistoiminnassa vastuut on jo nykyisin määritelty niin selkeästi, ettei lisäsanktioille ole tarvetta.

EU-asetus jätti kansallisesti linjattavaksi sen, minkä ikäisen lapsen henkilötietojen käsittely on sallittua ilman holhoojien suostumusta. Suomi päätyi soveltamaan asetuksen sallimaa vähimmäisikää, joka on 13-vuotta.

Täysistuntokäsittelyssä lakiehdotukseen ei enää tehty suurempia

muutoksia. Laki tuo joitain täsmennyksiä muun muassa asiakkaiden oikeuksiin päättää henkilötietojensa käsittelystä.

Pääosin nämä sisältyivät jo aiempaan henkilötietolakiin. Etukäteen paljon huolta herätti ”oikeus tulla unohtetuksi” eli yksilöiden oikeus vaatia henkilötietojaan poistettavaksi. Asiakkaalla ei tällaista oikeutta kuitenkaan ole, silloin kun tietojen käsittely perustuu lakiin tai se on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi.

Kuva: Leo Reynolds

Kirjastojen, arkistojen ja museoiden yhteinen juridiikkaryhmä pyrki lausunnoillaan vaikuttamaan lainvalmisteluun siten, että lakiin kirjattaisiin selkeästi kirjastojen mahdollisuus saattaa henkilötietoja sisältäviä aineistoja myös yleisön saataville. Nyt mainintaa ei ole itse laissa, ainoastaan siihen liittyvässä hallituksen esityksessä. Hallintovaliokunta kuitenkin totesi, ettei tällaista säännöstä ollut aiemmassa henkilötietolaissakaan. Oikeustilanne ei siis muuttuisi aiemmasta. KAM-sektori on myös alueena epäyhtenäinen ja kulttuuriperintöaineisto käsitteenä täsmentymätön. Valiokunta kuitenkin totesi, että jos asia tulevaisuudessa muodostuu ongelmaksi, asiaa tulee selvittää ja lakia tarvittaessa muuttaa.

Tietosuojalaki sisältää kuitenkin säännöksen, jonka nojalla kulttuuriperintöaineistoja ja niiden kuvailutietoja voidaan käsitellä, jos tämä on tarpeen ja oikeasuhtaista tavoiteltuun yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen nähden. Se, mikä on tarpeen ja oikeasuhtaista jää kirjastojen itsensä linjattavaksi. Tässäkin suhteessa EU:n tietosuoja-asetus jättää toimijoille tavanomaista enemmän liikkumavaraa. Soveltamisen osalta lisätukea voidaan hakea myös muotoilemalla alakohtaisia käytännesääntöjä, jotka voidaan hyväksyttää tietosuojavaltuutetulla. Tällaisten käytännesääntöjen muotoilu on jo käynnissä niin yliopistoissa kuin kirjasto-, arkisto- ja museotalan juridiikkaryhmässä.

Tietoa kirjoittajasta

PEKKA HEIKKINEN
Lakimies, Kansalliskirjasto
pekka.heikkinen@helsinki.fi